

Mýty a pravdy

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠÍ BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

PRÁVO NA DĚTSTVÍ

Obsah

Úvod

5

Optimalizace systému péče o ohrožené děti

6

Cílem reformy je jen zrušení všech ústavů

Sociální pracovníci mají zakázáno „odebírat“ děti z rodin

Sociální pracovníci musí odebírat děti z rodin, aby bylo dost práce pro „profesionální pěstouny“

Transformace je jen kopírováním britského nebo norského systému

Standardy kvality

8

Standardy jsou jen další administrativní zátěž pro sociální pracovníky

Dejte nám vzor standardů

Už jsme standardy naplnili, máme tedy hotovo

Vyhodnocování situace dítěte a IPOD

10

Při vyhodnocování je rodina hodnocena. Především se posuzuje její zájem a motivace k naplňování aktivit navržených OSPOD

IPOD je pouze orientační materiál

Rodina do vytváření obsahu IPOD nezasahuje

IPOD mám napsaný, což je podstatné, vždyť jde o formalitu

Síťování služeb

12

Síťování není důležité, pracovníci OSPOD znají nejlépe situaci rodin a umí vyřešit všechny jejich problémy

Pracovníci OSPOD jsou plně kvalifikovaní a nepotřebují, aby jim říkal někdo z jiné instituce, co mají dělat

Pracovníci OSPOD nemají čas spolupracovat ještě s jinými subjekty a nemohou je ani všechny znát

Obsah

Rodinná péče má přednost – náhradní rodinná péče

Kojencům a batolatům v ústavu nic nechybí
Pro dítě je horší navázat vazbu a přijít o ni než být v ústavu bez vazeb
Dítě je moc malé na vlastní názor

14

Rodinné konference – nový přístup pro práci s rodinou

Orgány ochrany dítěte vědí nejlépe, co je pro dítě a rodinu dobré
Pomoc rodině spočívá jedině v intervenci odborníků, čím více odborníků do rodiny přijde, tím větší pomoc

18

Celoživotní vzdělávání pracovníků OSPOD

Standardy kvality navyšují celkovou dobu vzdělávání sociálních pracovníků
Zaměstnavatel může poslat sociálního pracovníka na jakékoliv školení
Nač se vzdělávat? Důležitější je praxe!

20

Zdroje

22

Mýty a pravdy

Kolektiv autorů:
Mgr. Jan Buchta
Mgr. Bc. Lenka Buchtová
Mgr. Ivana Janišová
Mgr. Klára Joklová
Bc. Tereza Komárková
PhDr. Miloslav Macela
Mgr. Martina Záborská
Mgr. Milan Zanina

Úvod

Dostává se vám do rukou brožura, která vznikla v rámci individuálního projektu Ministerstva práce a sociálních věcí „Systémová podpora procesů transformace systému péče o ohrožené děti a rodiny“ jako jeden z výstupů informační kampaně Právo na dětství.

Ministerstvo práce a sociálních věcí realizovalo tento projekt v letech 2012–2015 a do jeho aktivit se postupně zapojilo 10 krajů. Hlavním cílem po celou dobu projektu byla snaha o podporu rodiny v tom, aby se uměla a mohla dobře postarat o své děti. V pilotních krajích se proto v posledních třech letech aktivně rozvíjely nové metody práce s rodinou a dětmi, rozvíjela se síť dostupných služeb, rozšiřovala se nabídka příprav budoucích náhradních rodičů i služeb pro náhradní rodiny, připravovaly se standardy kvality. To vše za průběžné evaluace ruku v ruce se zpracováním analýz, které umožní využít výstupy k další systémové práci ve prospěch ohrožených dětí.

V průběhu pilotování aktivit jsme naráželi na různé překážky, které však neměly jen podobu administrativní, ale velmi často názorovou, kdy jsme se více nebo méně úspěšně snažili vyvrátit předsudky a mýty, které jsou často pevně zakořeněny v názorech lidí z praxe i široké veřejnosti.

Proto jsme se rozhodli na tyto skutečnosti opět upozornit, přestože mnohé z mýtů tu žijí svým životem mnoho let. Doufáme, že uvedená brožura přispěje k jejich postupnému vyvrácení a změnám v praxi. Nechte se přesvědčit, že nutnost transformace systému péče o ohrožené děti není mýtus!

Oddělení transformace služeb pro rodiny a děti, MPSV

POZNÁMKY

Blank area for notes, framed by black corner brackets. The area contains several horizontal dotted lines for writing.

Optimalizace systému péče o ohrožené děti

NÁKLADY VEŘEJNÝCH ROZPOČTŮ V SYSTÉMU PÉČE O OHROŽENÉ DĚTI

Cílem reformy je jen zrušení všech ústavů

Cílem reformy systému péče o ohrožené děti není samoúčelná likvidace některého z typů zařízení nebo služeb, ale vytvoření systému zajišťujícího, aby děti v České republice mohly bezpečně vyrůstat v přirozeném, tj. rodinném (případně náhradním rodinném) prostředí. Podpora rodičovské péče a rozvoj náhradní rodinné péče zákonitě vede ke snížení počtu dětí v ústavní péči, tak jak k tomu došlo i v jiných zemích procházejících obdobným procesem. To ovšem neznamená, že organizace, která dosud zajišťovala ústavní péči, musí zcela zaniknout. Proto se hovoří o „transformaci“, jejíž součástí je i využití odborného potenciálu stávajících pracovníků a zařízení pro jiné aktivity, zejména pro poskytování ambulantních a terénních služeb pro rodiny a děti.

Sociální pracovníci mají zakázáno „odebírat“ děti z rodin

Jde o jeden z nejnebezpečnějších mýtů, který je s reformou systému péče o ohrožené děti spojen. Při rozhodování o způsobu zajištění ochrany dítěte musí být vždy voleno řešení, které odpovídá situaci dítěte a míře jeho ohrožení. Neexistuje žádný „zákaz“ tohoto typu. Naopak, obecní úřady obcí s rozšířenou působností mají dle zákona o sociálně-právní ochraně dětí povinnost intervenovat, pokud se dítě ocitne v nedostatku řádné péče nebo v ohrožení života či normálního vývoje. Rozdíl oproti dřívějšímu pojetí spočívá v daleko větším důrazu na aktivní pomoc rodině a systematickou sociální práci, které mají fungovat jako prevence situací, kdy je dítě nutné z rodiny „odebrat“. Na výkon sociálně-právní ochrany dětí jsou proto v tomto ohledu kladeny mnohem vyšší nároky než v minulosti. Na druhou stranu byla přijata opatření, aby tyto nároky bylo možno naplnit: Došlo ke zvýšení počtu sociálních pracovníků, bylo připraveno množství vzdělávacích aktivit, výrazně se zvýšila dotace obcím na výkon této agendy atd.

Sociální pracovníci musí odebírat děti z rodin, aby bylo dost práce pro „profesionální pěstouny“

Jde o protipól předchozího mýtu. Náhradní rodinná péče je především alternativou k péči ústavní. Využívá se v případech, kdy dítě musí odejít z péče vlastních rodičů. Pěstounská péče je však koncipována tak, aby nedošlo k zpretrhání vazeb dítěte s vlastní rodinou (pokud tyto vazby dítě neohrožují). Bylo již řečeno, že nejintenzivnější podpora ze strany systému ochrany dětí má směřovat do původního rodinného prostředí dítěte. Všechny nejnovější právní úpravy (občanský zákoník, novelizovaný zákon o sociálně-právní ochraně dětí atd.) preferují péči vlastních

rodičů dítěte, případně osob dítěti příbuzných nebo blízkých. Přijímat opatření, která by uměle preferovala pěstouny před péčí vlastních rodičů, by navíc vůbec nedávalo smysl. V České republice téměř 9 000 dětí stále zůstává v ústavní péči. Z toho více než 1 000 dětí je mladších než 3 roky. Prostoru pro náhradní rodinnou péči je tedy více než dost.

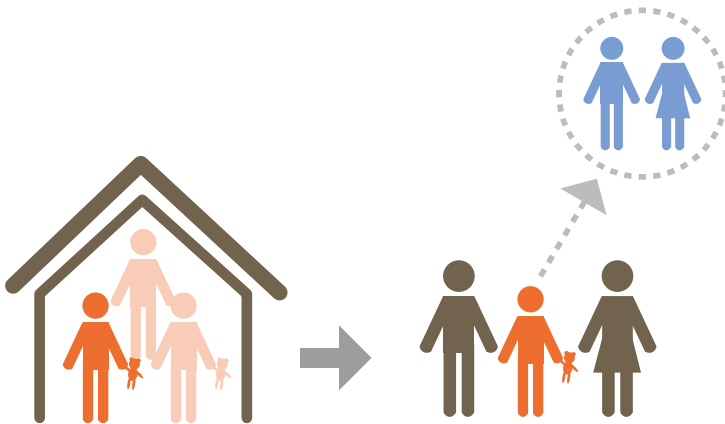
Transformace je jen kopírováním britského nebo norského systému

Pojetí rodičovské odpovědnosti, přístup společnosti k ochraně dítěte a další důležité aspekty v oblasti rodinného práva se v jednotlivých evropských zemích výrazně liší. Reforma systému péče o ohrožené děti v České republice vychází především ze střeoevropské tradice. Jsou-li při reformě systému hledány určité zahraniční inspirace, jde především o sousední země. Stačí porovnat například slovenský zákon o sociálně-právní ochraně dětí s novelizovanou českou právní úpravou. Všechny změny realizované v rámci procesu transformace jsou připravovány s vědomím, že nelze uměle implementovat cizí systém do praxe v České republice. Lze jistě využívat příklady dobré praxe, různé techniky a metody práce, které se osvědčily v zahraničí. Zároveň je možné vyvarovat se kroků, které nevedly k cíli reformy, tedy k důsledné ochraně práv všech dětí.

POZNÁMKY

Four sets of horizontal lines for taking notes, each set consisting of a solid top line, a dashed middle line, and a solid bottom line. The sets are framed by black corner brackets.

Standardy kvality

Místní a časová dostupnost – ukázka doporučení z Manuálu implementace Standardů kvality sociálně-právní ochrany pro orgány sociálně-právní ochrany

Pravidla týkající se zastupitelnosti zaměstnanců je vhodné mít zpracována v písemné podobě. Není ovšem nutné vytvářet nový samostatný písemný dokument. Stejně dobře poslouží upravený nebo rozšířený organizační řád či jiný tematicky zaměřený interní dokument zaměstnavatele.

Standardy je nutné naplnit zejména v praxi:

Pracoviště v obci XY zřídilo na chodbě nástěnku, jejíž součástí je mapa správního obvodu s vyznačeným klíčem k rozčlenění území správního obvodu. Příchozí návštěvník tak obratem pozná, na kterého zaměstnance konkrétně se může obrátit. Podle počátečního písmene příjmení dítěte tak v seznamu na nástěnce ihned zjistí, že klíčovou pracovníci bude paní Malá, která má číslo dveří 213. Paní Malá má ale v daný den dovolenou. Na jejích dveřích je ovšem velká cedulka se jménem a kontaktem na kolegyni, která ji v případě nepřítomnosti zastupuje. Návštěvník tedy přichází k zastupující kolegyni, která s ním situaci začne řešit. Po návratu paní Malé jí předá případ zpět, včetně všech potřebných informací o dosavadním postupu a již učiněných krocích.

Standardy jsou jen další administrativní zátěží pro sociální pracovníky

Proces standardizace v oblasti sociálně-právní ochrany dětí nespočívá ve vytváření bezúčelných písemných materiálů. Jeho cílem je zajištění podmínek pro účinnou ochranu dětí v České republice. Standardy se zaměřují na oblasti, v nichž byly v minulosti zaznamenány největší problémy: na nedostatek sociálních pracovníků, malou podporu při výkonu jejich náročné práce, na nejednotné postupy při řešení situace klientů atd. Požadavek na zpracování písemného podkladu se v příslušné vyhlášce objevuje pouze u několika kritérií. Zpravidla jde o záležitosti, které vyžadují rozhodnutí od vedení úřadu (personální problematika) nebo informace, které jsou sdělovány klientům. Není však nutné vytvářet zcela nové vnitřní směrnice. Například údaje o počtu zaměstnanců orgánu sociálně-právní ochrany, jejich pracovní profily nebo pravidla pro přijímání a zaškolování nových pracovníků mohou být součástí již existujícího organizačního nebo pracovního řádu úřadu. Standardy je nutno především naplnit v praxi. Pokud například vyhláška hovoří o tom, že zaměstnanci mají mít odpovídající vybavení a zázemí pro svou činnost, je třeba ho zajistit, nikoliv teoreticky popisovat. Písemný dokument je vhodné vytvářet tam, kde má smysl. Dobře popsané pracovní postupy a metody práce mohou pracovníkům pomoci při řešení složitých případů a jsou také transparentním nástrojem pro hodnocení jejich práce.

Dejte nám vzor standardů

Každá činnost v sobě skrývá nebezpečí stereotypu. Práce s lidmi ve složitých životních situacích navíc často vede k profesnímu vyhoření. Proces standardizace je příležitostí pohlédnout na zažitě postupy „jinými očima“, diskutovat o podmínkách

pro práci, o vhodných postupech, o způsobu komunikace s klienty atd. Vytvoření jednotného vzoru „standardů“, který by úřady „opsaly“, by vedlo pouze k formálnímu přístupu. Omezovala by se tím kreativita a šíření dobré praxe. Nebyly by zohledňovány specifické místní podmínky správního obvodu nebo potřeby dětí a rodin, které v tomto obvodu žijí. Není cílem, aby všechna pracoviště byla stejně průměrná. Proto se v některých zahraničních systémech hovoří o minimálním standardu. Standardy budou kontrolovány mj. prostřednictvím porovnávání mezi jednotlivými pracovišti. Dobrá praxe používaná na jednom úřadu může být inspirací pro další pracoviště. Může se stát také standardem, na kterém příslušný nadřízený orgán bude trvat. Tímto způsobem by se měl celý systém posouvat ke stále vyšší kvalitě.

Už jsme standardy naplnili, máme tedy hotovo

Naplnění povinností vyplývajících z prováděcí vyhlášky, která stanovuje kritéria standardů, nelze vnímat jako jednorázový úkon. Zda jsou nastavená pravidla na pracovišti dodržována, zda jsou všechny informace podávané klientům aktuální, zda jsou používány metody práce odpovídající nejnovějším poznatkům atd., to vše je nutno průběžně kontrolovat a vyhodnocovat. Stejně jako nastavení procesů by i jejich kontrola měla být záležitostí celého týmu. Standardy jsou především příležitost, jak zkvalitnit služby poskytované dětem a rodinám a zároveň vytvořit pracovníkům, kteří tyto služby zajišťují, odpovídající podmínky pro jejich práci. Největším nebezpečím pro dosažení těchto cílů jsou formální přístupy.

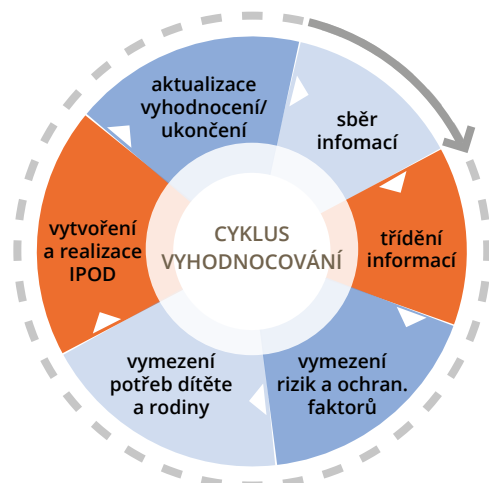
POZNÁMKY

Blank area for notes, framed by black corner brackets and containing horizontal dotted lines for writing.

Vyhodnocování situace dítěte a IPOD

Opravdu OSPOD hodnotí rodinu?

Název vyhodnocení je nešťastným důsledkem do češtiny přeloženého názvu nástroje sociální práce převzatého ze zahraničí. V českém kontextu tak může podvědomě vést k „hodnocení, souzení“ rodiny. I s ohledem na kýžený výsledek práce s dítětem a jeho rodinou, který je mimo jiné významně podmíněn také spoluprací dítěte a jeho rodiny se sociálním pracovníkem orgánu sociálně-právní ochrany dětí, je proto třeba se hodnotících vět ve vyhodnocení situace dítěte a rodiny v maximální míře vyvarovat.

Při vyhodnocování je rodina hodnocena. Především se posuzuje její zájem a motivace k naplňování aktivit navržených OSPOD

Individuální plán ochrany dítěte (IPOD) vychází z vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny. Jeho cílem je identifikovat příčiny ohrožení dítěte a nastavit konkrétní spolupráci s rodinou a dalšími odborníky tak, aby byly posíleny rodičovské kompetence a mohlo dojít ke zlepšení situace dítěte. Zodpovědnost za vypracování IPOD nese orgán sociálně-právní ochrany dětí, kterému zákon ukládá vypracovat plán nejpozději do 30 dní od zařazení dítěte do evidence. IPOD má za cíl strukturovat proces práce s ohroženým dítětem od prvotní detekce případu až po jeho uzavření a pak ho po jednotlivých krocích realizovat.

IPOD je pouze orientační materiál

IPOD obsahuje jasné cíle, na jejichž základě má být dosaženo změny. Každý cíl by měl být dále rozpracován do jednoho či více opatření, kterými se určí kdo na čem, a do kdy bude pracovat. Prostřednictvím IPOD má OSPOD možnost koordinovat spolupráci všech, kteří se podílejí na řešení situace ohroženého dítěte, pravidelně vyhodnocovat úspěšnost plnění nastavených cílů, případně reagovat na nastalé změny v rámci revize.

Rodina do vytváření obsahu IPOD nezasahuje

IPOD zpracovává pracovník ideálně za aktivní účasti dítěte a jeho rodiny. Výjimkou jsou situace, kdy není v zájmu dítěte, aby bylo vystaveno náročným situacím, které mohou při zpracovávání plánu vzniknout. Zapojení rodičů do systému pomoci může v řadě případů působit motivačně. Zajistit aktivní účast rodiny bývá obtížné v případech, kdy OSPOD jedná s nemotivovanými klienty. Ti mají tendenci přenášet svou odpovědnost na ostatní a vyhýbají se svým povinnostem. V takových situacích OSPOD sestavuje IPOD i bez jejich účasti, avšak musí to pečlivě zdůvodnit.

V pravidelných intervalech by mělo docházet k hodnocení plnění stanovených cílů. Každý z nich by měl být zároveň definován určitým ukazatelem (kvalitativní, nebo kvantitativní), který poskytne informaci o tom, zda byl splněn či nikoli. Může se jednat o popis výstupu, kterého má být dosaženo. Rodiče by měli mít znalosti o tom, jak dojde ke splnění cílů, avšak i o tom, jaké jsou důsledky jejich případného neplnění.

K tomu je třeba již od počátku stanovit pravidla vzájemné spolupráce, především pak popsat, které informace a jakou formou budou sdíleny, jak často a mezi kým

bude komunikace probíhat. Vše by mělo být transparentní pro všechny spolupracující subjekty, zvláště pak pro klienta.

IPOD mám napsaný, což je podstatné, vždyť jde o formalitu

Obsah individuálního plánu by se měl opírat o fakta zjištěná při procesu vyhodnocování situace dítěte a jeho rodiny. Stanovené kroky by měly vycházet z aktuálních možností a schopností rodiny. Při zpracování takového plánu je třeba brát v úvahu její ochranné a rizikové faktory, které mohou významně ovlivnit úspěšnost plnění IPOD.

OSPOD často spolupracuje s vícečetnými nebo multiproblémovými rodinami, u kterých se může vyskytovat více skutečností, které znamenají pro dítě ohrožení. Požadovat po rodině odstranění všech příčin ohrožení najednou by pro ni bylo nereálné a velmi obtížně splnitelné. Takové jednání by mohlo vést k jejímu zahlcení a postupné ztrátě motivace. Zde je třeba stanovit priority a upřednostnit práci na těch cílech, které jsou ve vztahu k dítěti nejzávažnější. Rodina má být do vytváření IPOD aktivně zapojena a má mít možnost vyjadřovat se k tomu, co je z jejího pohledu nejzávažnější (nejvíce jí tíží). Pokud se podaří zahrnout do IPOD i cíle, které přinesla rodina sama, zvyšuje se tím i míra jejího zapojení.

Realizace sociální práce dle jednotlivých opatření v IPOD napomáhá k zpřehlednění situace. Každý z účastníků ví, za jaký úkol zodpovídá a jaká je jeho role. Jednotlivé kroky na sebe musí navazovat a neměly by se vzájemně vylučovat. Sociální pracovník má v ruce nástroj, na jehož základě se může domáhat součinnosti na řešení problémů. Pokud je však IPOD sestavován se zpožděním, až po realizaci jednotlivých opatření, jeho účinky pak ztrácejí na významu. Pokud jsou cíle a opatření pouze formální nebo příliš obecné, může docházet k překrývání rolí (jeden cíl je sledován více subjekty) či naopak k přehlédnutí podstatných skutečností. Práce na případu není koordinována a každý si dosažený cíl může vykládat jinak. V popředí IPOD musí vždy stát zájem dítěte.

IPOD může být účinným nástrojem pro zmírnění míry ohrožení dítěte pouze tehdy, pokud je postup dopředu plánován a je zajištěna jeho kontinuita. Poskytovaná podpora by měla být srovnatelná bez ohledu na místo poskytování či osobu koordinátora. Nastavená spolupráce by měla pokračovat i v případě přestěhování rodiny do jiného bydliště či výměny sociálního pracovníka.

Opravdu rodina do obsahu IPOD nemůže zasáhnout?

V § 10 odst. 3 písm. d) ZSPOD se dále stanoví, že IPOD se zpracovává ve spolupráci s dítětem, rodinou či jinou osobou odpovědnou za výchovu dítěte. Znamená to tedy, že dítě i rodina mají plnou moc podílet se aktivně na tvorbě IPOD, neboť tím spíše přijmou odpovědnost a budou motivovanější dosáhnout cílů v IPOD stanovených.

Navíc je v § 8 odst. 2 upraveno i právo dítěte svobodně vyjadřovat své názory při projednávání všech záležitostí, které se ho dotýkají, pakliže je schopno své názory formulovat, přičemž tato schopnost se pak u dítěte staršího 12 let automaticky předpokládá (§ 8 odst. 3 tamtéž).

**IPOD = INDIVIDUÁLNÍ
PLÁN OCHRANY
DÍTĚTE**

Jasně vyjadřuje, proč a jak se má situace dítěte změnit.

Je „jízdním řádem“ práce s rodinou.

Jasně určuje, kdy má být změna dosažena.

Jasně určuje role zapojených subjektů, včetně rodiny a dítěte.

Od počátku pracuje s možnými variantami.

IPOD

Sítování

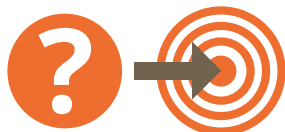
8 KROKŮ SÍŤOVÁNÍ

1

Klient a sociální pracovník jsou v síti centrálními aktéry.

2

Je třeba identifikovat aktéry, kteří jsou nezbytní pro řešení problému.

3

Je třeba nastavit vazby a odpovědnost všech zapojených aktérů.

4

Je třeba vytvořit okruh problémů klienta.

Sítování není důležité, pracovníci OSPOD znají nejlépe situaci rodin a umí vyřešit všechny jejich problémy

Novela zákona o sociálně-právní ochraně dětí upevňuje pozici sociálního pracovníka OSPOD jako koordinátora případu, zdůrazňuje a podporuje jeho schopnost analyzovat situaci a mapovat zdroje okolo klienta. Pracovník OSPOD je vždy součástí pomáhajícího procesu a svým jednáním ovlivňuje celý proces koordinace pomoci a stabilizace situace klienta, mapuje systém okolo klienta, stává se spoluvůdcem a pojmenovává aktéry v síti. Právě tato nově definovaná pozice pracovníka OSPOD v rámci systému mu umožňuje umět využívat potenciál aktérů v síti služeb a zabezpečovat proces řešení klientových problémů.

Každý má kolem sebe osoby, instituce, organizace, které mu mohou pomoci situaci stabilizovat nebo řešit. Síť pomoci je přirozenou součástí života každého jedince. Aby byl potenciál sítě efektivně využit, je třeba umět zužitkovat potenciál sítě a určit, kdo bude do sítě pomoci zahrnut a jakou bude mít roli, odpovědnost. Sítování rozhodně neohrožuje postavení a práci pracovníka OSPOD. Je efektivní a prospěšné pro klienty v případě, že ho efektivně koordinuje pracovník OSPOD, neboť umí řešit klientovy problémy, pokud umí dostatečně efektivně využívat síťování služeb a potenciálu aktérů v síti pomoci.

Pracovníci OSPOD jsou plně kvalifikovaní a nepotřebují, aby jim říkal někdo z jiné instituce, co mají dělat

Koordinátorem a centrálním aktérem sítování služeb pro ohrožené děti a rodiny je pracovník OSPOD. Základem pro sítování služeb je vzájemná spolupráce všech subjektů, které v daném regionu v oblasti služeb pro ohrožené děti a rodiny působí (zástupci státní správy, samosprávy, poskytovatelé sociálních služeb, psychologové, psychiatři, lékaři, pracovníci školských zařízení apod.). Tyto subjekty spolu obvykle komunikují a spolupracují při vyhodnocování konkrétních případů. Tato komunikace se přirozeně děje jen na neformální úrovni. Pro stabilní fungování podpůrné sítě služeb a její efektivní využití je třeba tuto neformální síť koordinovat, řídit, směřovat, vytvářet tedy síť formalizovanou, kterou pomáhá vytvářet a koordinovat pracovník OSPOD jako centrální aktér celé sítě. Má plnou zákonnou zodpovědnost za průběh, vývoj a řešení klientova případu. Rolí pracovníka OSPOD v procesu sítování je koordinace případu, koordinace pomáhající sítě služeb a jejích jednotlivých aktérů. Řešení situace klienta s využitím dalších aktérů v síti služeb tak nemůže být bráno jako ohrožení pozice pracovníka OSPOD. Nepoukazuje ani na jeho nedostatky nebo nedostatečnou kvalifikaci pro řešení případu. Naopak je to

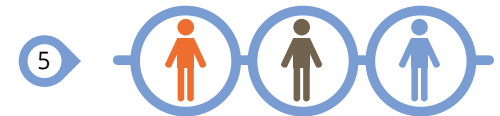
ukázka správného pochopení role pracovníka OSPOD jako koordinátora pomoci a správného využití potenciálu sítě služeb pro řešení problémů klienta.

Pracovníci OSPOD nemají čas spolupracovat ještě s jinými subjekty a nemohou je ani všechny znát

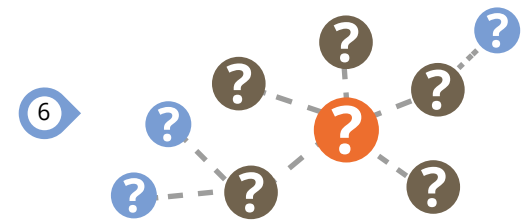
Pracovník OSPOD koordinuje řešení klientovy situace pomocí vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny. Na základě vyhodnocení stanoví míru jejich ohrožení a podle identifikovaných potřeb pak zpracuje individuální plán ochrany dítěte (IPOD). Při sestavování a realizaci IPOD využívá pracovník OSPOD znalosti možností využití lokální sítě služeb pro ohrožené děti a rodiny. Síť služeb jsou v rozličných regionech různé. Ideálně by měly vždy odpovídat potřebám klientů v daném území. Pracovník jako koordinátor případu by měl v rámci této sítě nastavit vzájemnou spolupráci, podporovat vzájemný pravidelný dialog mezi jednotlivými aktéry tak, aby síť formalizoval a mohl opakovaně využívat potenciál a možnosti aktérů v síti. Pokud pracovník OSPOD tuto síť nemá vytvořenou, nebo pokud není síť služeb funkční, může se dostat do úzkých. Není schopen poskytnout rodině účinnou pomoc, protože na to nemá kapacitu, nemůže s potřebami klientů pracovat intenzivně a do hloubky a tím může sklouznout do kontroly nebo slabé podpory a pomoci v rámci koordinace případu. Tento stav pak logicky vyvolává nespokojenost u klientů i pracovníků OSPOD, kteří se pod vlivem těchto okolností cítí přetížení, unavení, bezmocní a nespokojení.

Pracovník OSPOD je koordinátorem případu, má odpovědnost za nastavení postupů, zajištění spolupráce relevantních aktérů tak, aby bylo řešení situace včasné, dostupné, efektivní. Pokud má nejen klient, ale také pracovník OSPOD k dispozici fungující síť pomoci, má více prostoru a času pro intenzivní koordinaci případu a více možností pro nastavování individuálního klientova plánu dle jeho potřeb. Nemusí tak sám zabezpečovat pro klienty dílčí a specializované činnosti, aktivity a služby, které by vzhledem ke svému postavení v rámci systému ani zabezpečovat neměl.

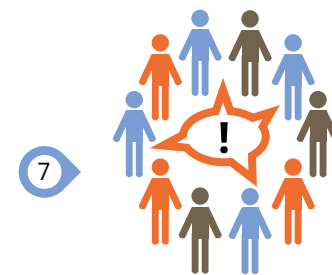
Formalizovaná a dobře koordinovaná síť pomoci v oblasti ohrožených dětí a rodin může sociálnímu pracovníkovi nejen ušetřit čas, ale přispěje také ke zvýšení intenzity práce s rodinou prostřednictvím služeb spolupracujících subjektů. Umožní tak cílenou a plánovanou práci s ohroženým dítětem nebo rodinou, která může vést ke stabilizaci či vyřešení situace rodiny.

Je třeba nastavit vazby a odpovědnost všech zapojených aktérů.

Je třeba vytvořit okruh problémů klienta.

Je třeba dojednat a nastavit vzájemnou spolupráci v rámci sítě se všemi aktéry.

Sociální pracovník OSPODu je koordinátorem případu i sítě služeb.

Rodinná péče má přednost

– náhradní rodinná péče

Důsledky institucionální výchovy potvrzené klinickými studii

- Opoždění v tělesném a motorickém vývoji.
- Výrazné intelektové opoždění.
- Poruchy vývoje řeči.
- Poruchy chování a emotivity.

Důsledkem je výrazně nižší schopnost sociálního uplatnění a integrace ve společnosti.

Erikson, Erik, Počáteční fáze psychomotorického vývoje člověka, z kterých vyplývají důležité kompetence v následujících životních etapách, založené na bezpečí a důvěře.

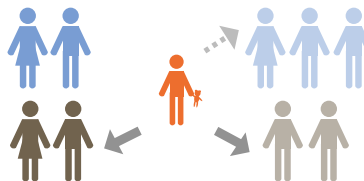
Kojencům a batolatům v ústavu nic nechybí

Dítě přichází na svět závislé na svých dospělých. Jeho vazba na jednu „mateřskou osobu“ je pro ně podmínkou dalšího zdravého vývoje. Váže se na svoji mateřskou osobu, která je na něj nastavena, a jejím prostřednictvím vnímá svět buď jako bezpečné přijímající místo, nebo jako místo, kterému se nedá rozumět a v některých případech jako místo, které není bezpečné. Záleží totiž na kvalitě vazby, na vzájemném emocionálním propojení s matkou či jinou mateřskou osobou. Dítě dává najevo své potřeby od první chvíle svého bytí. To, jak rezonují, jak jsou čteny, vnímány, respektovány a především naplňovány osobou, která se o dítě stará, je pro dítě určující. Vazbu na jednu mateřskou osobu dítě postupně s věkem rozšiřuje i na další členy rodiny, nicméně ta první zůstává výlučnou a určující téměř po celé dětství. Naprosto zásadně důležitá je přibližně do věku tří let dítěte, kdy ji samo dítě, pokud se cítí být v bezpečí a vazba je jistá a bezpečná, rozvolňuje. Ještě si hlídá matku, pokud se od ní vzdaluje, ale vzdaluje se. Začíná rozumět času a návratům. Zkoumá okolí, na pískovišti si jen občas ověří, že jeho matka (či jiná mateřská osoba) sedí na lavičce... a opět se pustí do hry s jinými dětmi.

Dítě ke svému zdravému vývoji především potřebuje mít někoho „svého“. Pokud už o svoji biologickou rodinu přijít musí, někoho „svého“ ztrácí, anebo ho vůbec nemělo, je v jeho zájmu i v zájmu celé společnosti umožnit dítěti najít bezpečí ve vztahu s osobou, tzv. náhradní.

Pro dítě je horší navázat vazbu a přijít o ni než být v ústavu bez vazeb

Přejímáme-li dítě do pěstounské péče, stáváme se nositeli značných možností vlivu na jeho život. Můžeme s ním sdílet kus jeho cesty a být těmi, kteří mu na ní budou

oporou. Můžeme mu skutečně pomoci přijmout sebe sama, svůj původ, své blízké do takové míry, do jaké to lze a je pro ně dobré. Můžeme mu pomoci s přijetím jeho identity. Měli bychom vědět, že děti mají sklon přeceňovat svoji roli v nepříznivém vývoji rodinné situace a mohou se i v docela nízkém věku cítit za ni zodpovědné. Biologičtí rodiče nejsou našimi konkurenty. Nestáváme se rovnocennými rodiči, ale pěstouny. Dítě, které přichází do náhradní rodinné péče, má za sebou i s sebou svoji minulost. Pokud žilo v rodině, má i zcela jistě složité zkušenosti s rozličnými průvodními znaky, které vedly situaci biologické rodiny k současnosti. Víme, proč z rodiny odchází, známe odborníky reflektované a dotčenými subjekty sdělované důvody odchodu dítěte z péče biologických rodičů, důležité informace o tom, proč biologičtí rodiče nemohli nebo nechtěli zvládnout péči o dítě. Dozvíme se, s kým má v širší rodině kontakty a víme, že pokud se stáváme pěstouny, je to jiné rodičovství. Především profesionální, takové, které musí respektovat, umožňovat a podporovat vazby dítěte se členy jeho biologické rodiny v zájmu jeho vnímání sebe sama, svých kořenů, své identity. Přesto nás mohou překvapit mnohdy mnohem hlubší a širší vazby na další členy rodiny, než jaké předpokládáme. V situaci, kdy rodina přestává být funkční, se dítě často naváže na jiné členy širší rodiny, prohlubuje svůj vztah k nim v závislosti na jejich chování k sobě a na jejich přítomnosti ve svém životě.

Postupně, pokud budeme připraveni dítěti naslouchat a vnímat je, začneme poznávat jeho další rodinné vazby, o jejichž důležitosti nám nikdo z odborníků nic neřekl. Může se mu stýskat po dědovi, kterého vídá jednou za měsíc, po bratranci. Umožnění a podpora kontaktů se členy rodiny, se kterými má vazby z minulosti, jsou součástí profesionální pěstounské péče, součástí převzaté zodpovědnosti za dítě, kterému máme umožnit vymanit se z toho nezdravého a ubližujícího a podporovat a sanovat ty vazby, u kterých je to možné. Pokud budeme očekávat, že to bude jednoduché, budeme zaskočení. S dítětem do své zodpovědnosti přebíráme totiž také zodpovědnost za to, že mu tyto vazby umožníme. Souvisejí s jeho kořeny, s jeho identitou a s možností navázat na minulost přítomností a mít možnost vnímat budoucnost otevřeně.

Je v našem zájmu, aby se dítě netrápilo ani pocity selhání či viny za vývoj situace v biologické rodině, ani se necítilo zodpovědné za některé činy jejích členů.

O původu dítěte a důvodech, proč se dostalo k nám, nestačí jen promluvit, jednou sdělit. Dítě bude mít potřebu ptát se způsobem, který bude vlastní jeho věku i osobnosti. Některé děti mají potřebu vracet se opakovaně k líčení situací, které vedly k současnosti. Budou se ptát. Jiné se jen občas ujistí, že to, co jsme si povídali, dobře pochopily, anebo to prostě budou chtít znovu slyšet. Budou se vracet

POZNÁMKY

Blank area for notes, framed by black corner brackets and containing several horizontal dotted lines for writing.

Rodinná péče má přednost

– náhradní rodinná péče

Kazuistika:

Pétovi je 6 měsíců, ale ve svém krátkém životě toho už spoustu zažil. Hned po narození byl umístěn do kojeneckého ústavu. Po dvou měsících pobytu v něm byl svěřen do péče přechodné péčovce Dáše. Po několika setkáních se Pétu přestěhoval k Dáše a jejímu manželovi domů, kde čeká na svou osvojitelskou rodinu.

Začátky v novém prostředí byly těžké. Prostě běžné zvuky obyčejné domácnosti jako je mytí nádobí, hluk pračky, vysavače atd. ho děsily. Byly to zvuky, které nám přijdou „normální“ a „běžné“, ale on je v ústavu nikdy slyšet nemohl. Zpočátku Pétu vůbec nereagoval na Dášin hlas, když na něj mluvila. Upřeně sledoval hračku položenou vedle něj v postýlce, a vůbec ho nenapadlo, že se Dáša věnuje pouze jemu. Po pár dnech pobytu „doma“ se naučil opět plakat, vyjadřovat nahlas svůj názor a volat tak k sobě „svého člověka“. Pro Pétu je jeho náhradní přechodná rodina to nejlepší, co ho mohlo na jeho počáteční strastiplné životní cestě potkat.

ke své „Knize života“ a doptávat se na zdánlivě nesouvisející detaily. Jiné se zeptají nečekaně a výjimečně. A některé se ptát nebudou, ale budou velmi citlivě vnímat sdělované skutečnosti. Příběh by měl být přijatelný, jasný, pochopitelný a pokud je to možné, vstřícný a vyjadřující pochopení biologických rodičů a nepříznivých okolností. Pravda o všech skutečnostech sdělená dítěti přiměřeně jeho věku a situaci je pro možné přijetí všech faktů velmi důležitá. Na lži se důvěra postavit nedá. Ani v jiné lidi, ani v sebe sama. Lež se několikanásobně vrátí ve věku dospívání, kdy otázka „kdo jsem a jaký jsem,“ získává nový rozměr a citlivost. Slabá identita s sebou nese rizika pocitů zmatenosti, prázdna, zvýšené depresivity, zvýšené úzkosti, potíží se sebezpříjetím a osobnosti přiměřených typů obranných reakcí. Je potřebou nás všech vědět, po kom máme podobu, nadání, komu jsme se narodili, kde vyrostli naši rodiče, po kom jsme dostali křestní jméno. Kým jsme.

Pokud je člověk součástí nějakého společenství, potřebuje dostávat zprávu o tom, že je společenstvím přijímán. Tak i dítě, které se dostává do péčovské rodiny, potřebuje dostat zprávu, že je přijato, slyšeno, je mu nasloucháno, jeho názory, potřeby a přání jsou respektovány, a jsou brány vážně. Umět naslouchat není samozřejmé.

Dítě je moc malé na vlastní názor

Zkusme si někdy všimnout, kolik prostoru skutečně dáváme dítěti, aby se mohlo vyjádřit, jak dlouho je posloucháme, aniž bychom předem věděli, jak odpovíme. Mohou nám uniknout jemné nuance jeho sdělení. Naslouchání je o trpělivosti, opuštění původního nastavení na sdělení dítěte. Očekávání může zcela zkeslit obsah sdělení, ale také jeho emocionální doprovod. Vnímat čistě a nezátíženě dítě, o kterém víme, čím si prošlo a nebo si to na základě informací, které máme, představujeme, je nelehké. Dítě bude citlivě vnímat, zda má skutečně možnost volby od nejdrobnějších rozhodnutí po ta zásadní. Právě na těch zdánlivě banálních se učí rozhodovat, uplatňovat vlastní vůli. Participovat na přijatých rozhodnutích, postupech. Tam, kde tuhle možnost nemá, je mu odepřena možnost získávat sebevědomí, vnímat sebe jako člověka, který je dobrý. V případě dětí, které mohou

být zatíženy pocity selhání z rozpadu rodiny, je jejich participace na rozhodnutích jedním z důležitých nástrojů zvyšování sebevědomí. K tomu, aby se mohlo rozhodovat, potřebuje nejen mít tu možnost danou, ale také porozumění situaci. Přiměřenost komunikace věku dítěte je samozřejmostí, ale už tak samozřejmé není ověřit si, zda dítě skutečně rozumí tomu, že má na rozhodnutí participovat, že si může vybrat. Zvláště tehdy, pokud na takový styl v rodině není zvyklé.

Je v zájmu dítěte, aby nežilo s vědomím toho, že jeho biologičtí rodiče jsou špatní. Tam, kde je možné situaci v biologické rodině dítěte sanovat, mělo by se tak stát i za cenu značného úsilí. Ale tam, kde to možné není, potřebuje dítě i jeho pěstouni podporu nejen finanční, ale především odbornou a lidskou. Pěstounství je náročná profese s obrovským potenciálem vlivu na vývoj člověka – dítěte, které potřebuje vyrůstat v prostředí, které mu umožní vlastní sebepřijetí.

Období dětství je důležitým obdobím ve vývoji člověka a vyžaduje proto nejen ochranu rodiči, ale i státu, pokud rodiče v této přirozené roli selhávají.

POZNÁMKY

Blank lined area for notes, framed by black corner brackets.

Rodinná konference

– nový přístup pro práci s rodinou

Kazuistika:

Záznam zkušenosti jednoho z koordinátorů, který se zúčastnil pilotního projektu

Po setkání se svou krajskou administrátorkou jsem obdržel informace o rodině a začal s přípravou konference. Nejdříve jsem telefonicky kontaktoval rodinu a domluvil se na osobní schůzce. Plný očekávání jsem navštívil rodinu v místě bydliště. Vysvětlil jsem roli koordinátora v přípravě rodinného setkání a představil metodu.

Matka dospívající slečny byla z této možnosti nadšena, otec však přistupoval k nové metodě nedůvěřivě. Po dvouhodinovém rozhovoru ale přístup změnil a začal aktivně spolupracovat. Navrhl místo konference, možné účastníky z rodiny a zaangażovaných blízkých lidí.

Později jsem přemýšlel, proč nastal ten zlom v otcově přístupu k zorganizování konference. Myslím si, že počáteční bariéru vytvářela nedostatečná informovanost a zklamání ze systému, který mu v jeho problémech nedokázal pomoci. Myslím si proto, že je velmi důležité první setkání v rodině a podání informací o konferenci srozumitelným jazykem.

Po tomto setkání jsem kontaktoval všechny navržené členy rodiny a rodinné přátele a vysvětlil jim smysl jejich účasti na konferenci. Důležitá byla návštěva dcery ve výchovném ústavu – vlastně důvod pořádání celé konference. Rozhovor se šestnáctiletou slečnou, o jejíž přítomnost a budoucnost se jednalo,

Orgány sociálně-právní ochrany dítěte vědí nejlépe, co je pro dítě a rodinu dobré

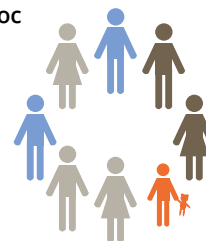

Rodina je základnou a expertem pro řešení svých témat a problémů. Aktivní účast členů rodiny na jejich řešení má zásadní význam pro dosažení dobrých výsledků – takové je východisko nového přístupu k rodinám, které nabízí metoda „Rodinné konference“.

Rodinná konference vychází z principu ponechání odpovědnosti za vlastní situaci na rodině jako takové – metoda přináší pouze postupy, které umožňují aktivizovat vlastní rozhodování a zdroje vedoucí k řešení, podporuje a zplnomocňuje rodinu (nukleární i širší) v tom, aby si v první fázi řešení svého problému uměla pomoci sama a využila k tomu to nejpřirozenější – sílu, možnosti a zdroje celé rodiny a širšího okolí. Využívá tak přirozených vazeb komunity.

Na tomto základě byly vyřčeny klíčové koncepty role široké rodiny v životě dítěte. Například: Široká rodina je nejlepším expertem na řešení situace svých dětí; o dítě je nejlépe postaráno právě v rámci jeho široké rodinné sítě. Principy aktivizace rodinných vztahů, komunity a jejich zapojování do systému podpory a pomoci daleko překračují kulturní hranice.

Pomoc rodině spočívá jedině v intervenci odborníků, čím více odborníků do rodiny přijde, tím větší pomoc

Při přípravě rodinné konference je důležité zajistit, aby okruh lidí kolem dítěte byl co nejširší. Čím více lidí, tím více pohledů, porozumění a příležitostí přijít s nápadem či možnou pomocí. Konferenci pomáhá připravovat a organizovat nezávislý a nezaújatý koordinátor – v metodě proškolený laik.

Cílem rodinné konference je najít řešení pro dítě, které se nachází v pro ně nějak nevhodné situaci. Konference začíná položením otevřené, jasně formulované otázky, která neobsahuje řešení. Rodině ji klade pracovník OSPOD.

Ve druhé fázi konference rodina probírá informace, které se dozvěděla a vypracovává společně plán řešení – přítomni jsou pouze rodinou pozvaní členové a děti. Sociální pracovník, ostatní odborníci ani koordinátor přítomni nejsou, koordinátor zůstává na dosah. Rodina vypracovává plán, který je pro všechny přijatelný, realizovatelný, s rozpracovanými úkoly a způsoby kontroly průběhu realizace plánu.

Konference končí představením plánu a jeho přijetím sociálním pracovníkem OSPOD.

V průběhu jara a léta 2014 proběhlo o tématu rodinných konferencí po republice několik seznamovacích seminářů. V každém kraji pracuje jeden administrátor – profesionál v rámci pomáhajících profesí, který komunikuje o rodinách se sociálním pracovníkem OSPOD, přijímá žádosti o konference a odborně vede skupinu koordinátorů rodinných konferencí.

Pokud má rodina o uspořádání konference zájem, administrátor oslovuje koordinátora, což je laik, vyškolený v metodě rodinných konferencí. Ten následně vstupuje do komunikace s rodinou a asistuje jí při přípravě konference samotné – vyhledává, kontaktuje a zve možné účastníky, vysvětluje jim průběh a cíl konference, pomáhá rodině zorganizovat prostory, občerstvení – to vše v součinnosti s rodinou, dětmi a jejich představou.

proběhl v přátelském tónu, vyjasnili jsme vše, co bylo důležité a rozešli se plní naděje. Podpůrnou osobu si dcera vybrala z výchovného ústavu, se kterou měla výborný vztah.

A jak dopadla konference? Na úvod jsem všem vysvětlil její celý průběh, dal slovo odborníkům, sociální pracovníci OSPOD a před opuštěním sálu pro soukromý čas rodiny kladl důraz na vytvoření pro všechny přijatelného plánu. Po dvou a půl hodinách nás s pracovníci OSPOD zavolali zpět. Plní očekávání jsme vešli do místnosti a uviděli na flipchartu vypracovaný plán rodiny.

„Ono to funguje,“ řekl jsem si v duchu, „rodinný kruh má velkou moc.“

POZNÁMKY

Blank area for notes with horizontal dashed lines and black corner markers.

KLÍČOVÉ PRVKY RODINNÝCH KONFERENCÍ

Zodpovědnost a rozhodnutí o řešení dané situace je **primárně v rukou rodiny**.

Rodinná konference je **široká síť rodinných příslušníků, blízkých a podpůrných osob**.

Rodinnou konferenci organizuje a rodinný kruh rozšiřuje **nezávislý koordinátor**.

Rodina musí vždy mít v průběhu setkání **soukromý čas**.

Cílem rodinné konference je vyřešení zadané otázky = **PLÁN**.

V případě, že je plán pro dítě prospěšný, měl by být **odsouhlasen a podporován**.

Celoživotní vzdělávání pracovníků OSPOD

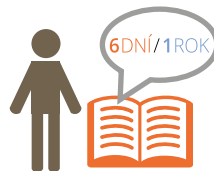
Profesní rozvoj zaměstnanců – ukázka doporučení z Manuálu implementace Standardů kvality sociálně-právní ochrany pro orgány sociálně-právní ochrany.

Osobní profesní cíle a potřeby další odborné kvalifikace by měly být formulovány tak, aby bylo možné rozpoznat a hodnotit jejich dosažení. Například takto: „V roce 2014 je cílem zaměstnanec XY prohloubit si dovednosti v oblasti komunikace s klienty, kteří mají potíže s motivací ke spolupráci.“ Potřeba další odborné kvalifikace by pak měla vycházet ze stanovených osobních profesních cílů zaměstnanec XY a měla by reflektovat jak jeho individuální potřeby, tak i potřebu zaměstnavatele (pracoviště). Potřeba může být definována například takto: „Dotyčný zaměstnanec XY bude absolvovat vzdělávací seminář zaměřený na problematiku práce s nemotivovaným klientem, což pomůže zvýšit jeho odborné schopnosti a dovednosti v této oblasti.“

Supervize jako prevence profesního vyhoření – ukázka doporučení z Manuálu implementace Standardů kvality sociálně-právní ochrany pro orgány sociálně-právní ochrany.

Zaměstnanci mají možnost využít různé druhy a formy podpory nezávislého odborníka (nebo více takových odborníků).

Standardy kvality navyšují celkovou dobu vzdělávání sociálních pracovníků

Vzdělávací povinnost sociálního pracovníka působícího v rámci orgánu sociálně-právní ochrany upravuje několik právních předpisů. V prvé řadě jde o zákon o sociálních službách, který stanovuje rozsah dalšího vzdělávání na 24 hodin v kalendářním roce. Pracovníci orgánů sociálně-právní ochrany jsou zároveň úředníky samosprávných celků, účastní se proto i průběžného vzdělávání podle příslušného zákona v rozsahu minimálně 18 dnů v období 3 po sobě jdoucích kalendářních let (tj. průměrně 6 dnů za jeden rok). Kritérium 6c standardů kvality proto stanovuje celkovou dobu vzdělávání pro zaměstnance zařazené do orgánu sociálně-právní ochrany na minimálně 6 dnů v kalendářním roce. Kritérium kombinuje povinnosti vyplývající z obou právních norem a upřesňuje je v tom smyslu, že vzdělání má probíhat formou kurzů akreditovaných Ministerstvem práce a sociálních věcí. Pracovník, který absolvuje takové vzdělání, splní svou vzdělávací povinnost úředníka a zároveň (s velkým přesahem) také povinnost dalšího vzdělávání sociálního pracovníka. Doba zákonné povinnosti dalšího vzdělávání se tedy nesčítá.

Zaměstnavatel může poslat sociálního pracovníka na jakékoliv školení

Zákon o sociálních službách stanovuje formy vzdělávání sociálního pracovníka, aby odpovídaly činnostem vykonávaným v sociální oblasti. Pokrývá však pouze část vzdělávací povinnosti pracovníka působícího v rámci orgánu sociálně-právní ochrany. Podle dřívější úpravy mohl zaměstnavatel ve zbytku vzdělávací povinnosti (do celkových 18 dnů za 3 roky) „poslat“ svého zaměstnance na jakýkoliv kurz akreditovaný Ministerstvem vnitra. Tyto kurzy jsou často zaměřeny na témata, která s výkonem sociálně-právní ochrany dětí nesouvisí. Proto standardy kvality sociálně-právní ochrany nasměrovaly celý rozsah vzdělávací povinnosti do sociální

oblasti. Další povinností úřadu je zpracování individuálního vzdělávacího plánu pro každého pracovníka. Měl by vycházet z pravidelného hodnocení zaměstnance, které je zaměřeno na profesní rozvoj a potřeby další odborné kvalifikace (kritérium 6a standardů kvality). Je ideální, pokud individuální plány vznikají ve spolupráci zaměstnavatele a zaměstnance a promítají se do nich jak potřeby úřadu, tak osobní profesní cíle sociálního pracovníka.

Nač se vzdělávat? Důležitější je praxe!

Činnost sociálního pracovníka v oblasti ochrany dětí byla vždy vysoce náročná. V současné době ovlivňuje tuto náročnost nejen samotný charakter práce, ale také skutečnost, že sociální pracovníci působí ve společnosti, která se dynamicky mění. Objevují se různé formy soužití členů rodiny, mění se výchovné modely, jsou k dispozici stále nové vědecké poznatky. Životní a profesní zkušenost bude vždy hlavním základem dobrého výkonu práce. Bez teoretického základu však již dnes sociální práci nelze kvalitně vykonávat. Vzdělávání může sociálnímu pracovníkovi přinést nejen nové poznatky, ale také poskytnout zpětnou vazbu k výkonu jeho práce. Činnost sociálního pracovníka je „mnohooborová“. Musí disponovat komunikačními dovednostmi, ovládat metody sociální práce, znát také právo, orientovat se v různých systémech sociálního zabezpečení atd. Velkým rizikem této práce jsou stereotypní postupy, které jsou jednou z cest k profesnímu vyhoření. Kromě tradičních školení jsou proto na místě i výcviky, praktický trénink a cílené aktivity sloužící jako prevence profesního vyhoření.

Dobrou praxí je vedení týmové podpory zaměstnanců jiným supervizorem než tím, který superviduje vedoucí zaměstnance.

Orgán sociálně-právní ochrany má jasně stanoven rozsah a frekvenci týmových supervizních setkání, včetně podmínek možnosti využití individuální podpory ze strany nezávislého odborníka.

Doporučený počet supervizních setkání je alespoň šest ročně v případě týmové supervize, které se účastní všichni zaměstnanci daného pracovního týmu (tj. oddělení, odboru apod.), kteří vykonávají přímou práci s klienty. V případě vysokého počtu zaměstnanců lze pro účely supervize pracovní tým rozdělit podle specializací konkrétních sociálních pracovníků. Supervize pak bude probíhat s každým týmem samostatně. Pracoviště může svým zaměstnancům umožnit také individuální supervizi, pokud o ni některý zaměstnanec požádá.

Supervisor by měl být zkušeným odborníkem s vysokoškolským vzděláním, zejména humanitního, ale i například medicínského směru, který má praxi v pomáhajících profesích a zkušenost s dlouhodobým vedením pracovních týmů. Může jít např. o odborníka pracovní zařazeného k výkonu sociálně právní ochrany na jiném pracovišti, psychologa, psychoterapeuta, psychiatra, rodinného poradce či odborníka na specifickou problematiku, jako např. domácí násilí, gamblerství apod.

Zdroje

AMALTHEA, o.s. *10 mýtů o rušení kojeneckých ústavů*, 2012.

LANGMEIER, J., MATĚJČEK Z. *Psychická deprivace v dětství*. Praha: Karolinum, 2011.

SOCIOFACTOR, s.r.o. *Návrh optimalizace řízení systému ochrany práv dětí a péče o ohrožené děti*. 2015.

MPSV. *Manuál implementace standardů kvality sociálně-právní ochrany pro orgány sociálně-právní ochrany*. 2014.

MPSV. *Infografika vyhodnocování situace dítěte a IPOD*. Kampaň právo na dětství. 2015.

MPSV. *Infografika síťování služeb*. Kampaň právo na dětství. 2015.

MPSV. *Infografika rodinné konference*. Kampaň právo na dětství. 2015.

BALÁŽ, Roman. *Využití teorie sítí při sociální práci s cizinci*. *Sociální práce: Vytáření sítí služeb [on line]*. 2012, roč. 12, č. 1, s. 92-101.
Dostupné z: <http://www.socialniprace.cz/soubory/sp_1_2012_web-140701125833.pdf>

SOLAŘOVÁ, Hana. *Case management aneb případové konference v praxi [on line]*. 2. vyd. Benepal, a.s., 2013.
Dostupné z: http://www.benepal.cz/files/project_4_file/case-management.pdf

Účelová neperiodická publikace

Mýty a pravdy

Vyšlo v roce 2015, vydání první, 24 stran.

Vydalo Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR,

Na Poříčnickém právu 1, 128 01 Praha 2,

jako neprodejnou účelovou publikaci.

© MPSV ČR

ISBN - 978-80-7421-116-4

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

PRÁVO NA DĚTSTVÍ